

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра загальної економічної теорії та економічної політики

Допущено до захисту
Завідувач кафедри ЗЕТ та ЕП

д.е.н., професор

Уперенко М.О

.

“28” травня 2018р

ВИПУСКНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.030501 «Економічна теорія»

за темою:

Економічний розвиток в умовах сучасної хвилі глобалізації

Виконавець

Мікульська Анастасія

Валеріївна

Факультету економіки та
управління підприємництвом

(підпис)

Науковий керівник

к.е.н., доцент Макуха С. М.

(підпис)

Одеса 2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА СУТНІСТЬ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	6
1.1. Об’єктивні причини і механізм економічної глобалізації.....	6
1.2. Хвилі глобалізації.....	11
1.3. Позитивні та негативні наслідки глобалізації для національних економік	17
РОЗДІЛ 2. ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	22
2.1. Міжнародні економічні організації як регулятор економічного розвитку в епоху глобалізації.....	22
2.2. Функціонування міждержавних об’єднань в процесі глобалізації.....	30
2.3. Міжнародні фінансові організації як інструмент глобального регулювання розвитку.....	34
РОЗДІЛ 3. МІСЦЕ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У СВІТОВОМУ КОНКУРЕНТНОМУ СЕРЕДОВИЩІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	40
3.1. Виклики для економіки України в епоху глобалізації.....	40
3.2. Функціонування економіки України в умовах сучасної хвилі глобалізації.....	44
3.3. Шляхи забезпечення сталого економічного розвитку економіки України в епоху глобалізації.....	49
ВИСНОВКИ.....	56
ЛІТЕРАТУРА.....	58

ВСТУП

Актуальність теми дипломної роботи обумовлюється тим, що в сучасних умовах посилюються тенденції у світогосподарській системі, що пов'язані з її глобалізацією, зниженням ролі національних економік, поглибленням нерівності між розвинутими країнами і рештою світу. Відбуваються процеси переструктуризації світової економіки, продовжується зміцнення нових центрів сили і зміна інститутів світового економічного порядку. Зазначені тенденції відбуваються на фоні зростання дефіциту енергоресурсів, значного коливання їх вартості. Спостерігається підвищення ролі інфраструктурних факторів у соціально-економічному розвитку, дедалі посилюються умови міжнаціональної конкуренції, яка охоплює усі ринки – товарні, ринки капіталів, технологій і робочої сили. Усі зазначені фактори формують досить несприятливе середовище для економіки України, посилюють виклики та ускладнюють прогнозування економічного розвитку національної економіки. З одного боку, глобалізація сприяє підвищенню продуктивності, конкуренції, впровадженню сучасних технологій. Слаборозвинуті країни через діяльність транснаціональних корпорацій залучаються в орбіту їх діяльності, можуть наблизитися до передових сучасних технологій і поліпшити своє економічне становище. Але, з іншого боку плюси глобалізації не розподіляються рівномірно, відбувається деіндустріалізація слабих національних економік, крім того, глобалізація впливає негативно на економічну систему світу.

Мета і завдання дослідження. Метою дипломної роботи є розгляд теорії і сутності глобалізації, вивчення глобальної і регуляторної політики та визначення місця і ролі економіки України в глобальному економічному середовищі.

Для досягнення зазначених цілей в роботі були внесені наступні **завдання:**

- дослідити причини глобалізації, виявити її наслідки, переваги та недоліки для національної економіки;
- з'ясувати сутність, рушійні сили та особливості хвиль глобалізації і характер зміни системи економічних відносин під їх впливом;
- проаналізувати трансформацію ролі міжнародних організацій та їх вплив на глобалізаційні процеси;
- окреслити виклики, переваги та недоліки для економіки України в умовах глобалізації;
- проаналізувати функціонування економіки України в умовах сучасної хвилі глобалізації, визначити її місце і роль у світовому конкурентному середовищі;
- визначити шляхи забезпечення сталого економічного розвитку економіки України в епоху глобалізації.

Об'єкт дослідження – система економічних відносин та трансформаційні зміни в умовах глобалізації.

Предмет дослідження – сукупність закономірностей відтворення капіталу та особливостей розвитку національної транзитивної економіки в умовах сучасної хвилі глобалізації.

Методи дослідження. Методологічною основою випускної роботи є діалектичний метод, як загальний спосіб наукового пізнання соціально-економічних явищ та процесів. Для аналізу ефективності функціонування економіки в умовах глобалізації використовувалися методи порівняння, аналізу і синтезу. Теоретичні положення та висновки, що висувуються в роботі, обґрунтовуються виходячи з принципів діалектичної логіки. Поряд з теоретичним в роботі використовується і кількісний аналіз матеріалів. В ході аналізу порівнюються фактичні данні і на цій основі робляться практичні

висновки і пропозиції щодо удосконалення функціонування фінансового капіталу в економіці України.

Структура роботи складається з вступу, трьох розділів і висновків. У вступі визначено актуальність, ступінь наукової розробки теми, мета, завдання, об'єкт, предмет, і методи дослідження. У першому розділі розглядається теорія і сутність глобалізації. У другому розділі розкривається інструменти регулювання економічного розвитку в умовах глобалізації. Третій розділ присвячений розгляду викликів та особливостей, що виникають в процесі функціонування національної економіки України в умовах глобалізації.

У висновках підводяться узагальнення дослідження та робляться пропозиції за результатами дослідження.

ВИСНОВКИ

Глобалізація - процес всесвітньої економічної, політичної та культурної інтеграції та уніфікації (інтеграція - об'єднання і об'єднання політичних, економічних, державних і громадських структур в рамках регіону, країни, світу; уніфікація - привид до одноманітності, до єдиної форми).

Глобалізація являє собою процес та явище, яке базується на теорії самоорганізації (синергетики) і включає такі процеси, як відкритість та емерджентність. Терміном «глобалізація» дехто називає зростаючу в усьому світі взаємозалежність людей і країн. Цей процес значно прискорився за останні десять років завдяки величезним досягненням в галузі технології.

Глобалізація має етапи розвитку, хвилі, які з часом змінюють свої напрямки. Вони можуть бути викликані різким зниженням транспортних витрат і зменшенням числа торгівельних бар'єрів, технологічним прогресом, потоками капіталу і міграцією людей.

Також є думка, що хвилі були пов'язані з епохою великих географічних відкриттів та промисловою революцією, появою єдиного світового простору, створеного ринком і обміном.

Глобалізація здійснює неоднозначний вплив на світову економіку. Такий вплив з одного боку є позитивним, а з іншого – негативним.

Наслідки фінансової глобалізації досить суперечливі. Роль міжнародних фінансових організацій підвищується в умовах інтернаціоналізації та глобалізації економіки. В їх діяльності посилюються дві тенденції, характерні для світової спільноти, - партнерство і протиріччя між країнами. Вони, впроваджуючи свої методи, все більше підпорядковують собі світову економіку. Такий залежності також сприяють і іноземні інвестиції, позитивний ефект від яких часто нівелюється за рахунок негативних наслідків, викликаних відсутністю протекціоністських заходів, які повинні передбачати держави. В

цілому, наслідки глобалізації ринків капіталу носять вкрай суперечливий характер. Але процес уже запущений в глобальних масштабах, що робить неможливим кардинальні зміни вектору розвитку.

Вкрай важлива реальна наукова оцінка нинішніх реалій і перспектив фінансової глобалізації. Істинно наукова позиція щодо глобальної трансформації фінансіалізації, а також фінансової економіки не повинна бути жорстко ортодоксальною, а, навпаки, повинна бути відкритою для перегляду звичних уявлень.

Глобалізація як достатньо нове та не достатньо вивчене явище привносить більше викликів та небезпек, ніж переваг. Ключові завдання, пов'язані з вирішенням загроз глобалізації для України передусім мають передбачати створення сприятливих умов для зміцнення єдності українського суспільства на основі європейських демократичних цінностей, формування гнучкої і ефективної системи публічних інститутів, спроможних адекватно і

Глобалізація має як позитивні так і негативні сторони для економіки України. В деяких напрямках економіка України посідає непогані місця, а в деяких складається все гірше.

Для виходу з глухого кута і вибудовування національного консенсусу з розвитку України і перетворення її в багате і благополучне суспільство необхідно чітко розуміння механізмів, які загнали і утримують економіку в пастці бідності. Як вона виникла, чому має таку чіпкою магнетичну силу, як її подолати і сформувані сильну економіку, засновану на добробуті для всіх.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Wallerstein I., The Modern World-System. Capitalist Agriculture and the Origins of the European World-Economy in the Sixteenth Century, New York, 1974, p. 16
2. From Minoan Farmers to Roman Traders. Sidelights on the Economy of Ancient Crete. Ed. by A.Chaniotis. Stuttgart, 1999, p. 132
3. Wallerstein I. The Modern World-System. Capitalist Agriculture and the Origins of the European World-Economy in the Sixteenth Century. New York, 1974, p.18, 15
4. Сорокин В.В. Юридическая глобалистика. Барнаул, 2009. – 916 с. 134 с.
5. Глобализация – надежды и страхи. Режим доступа - <https://wol.jw.org/ru/wol/d/r2/lp-u/102002361#h=25>
6. Лукьяненко Д. Г., Макогон Ю. В., Пахомов Ю. Н., Филипенко А. С., Христиановский В. В. Международные стратегии экономического развития: учебник для экон. фак. и экон. вузов Украины / 2007. – 395с.
7. Бріксіова З. Трейгієне Д. Глобалізація і ріст в сучасних дослідженнях. // 2005г. -3-5 с.
8. Рюмин В.А. Глобализация и цивилизационные перспективы человечества // Глобализация в социально-философском измерении. / Сборник материалов конференции Санкт-Петербург: Санкт-Петербургское философское общество, 2003. С.63-65.
9. Зверяков М. І. Теоретичні і методологічні основи дослідження економічних відносин в Україні в умовах інтеграції в глобальний процес розвитку. – О.: атлант, 2016. – 389 с.
10. Світова глобалізація [Електронний ресурс]. // 2016 г. - Режим доступу: <http://www.iccwbo.ru/blog/2016/mirovaya-globalizatsiya-i-vzaimodeystvie-sovremenn/>
11. Мацик Д.О. Международные экономические организации и их роль в трансформации экономического пространства в условиях глобализации / Д. О.

Мадик // Материалы международной научно-практической конференции. – 2015. – С. 160.

12. Международные финансовые организации. Познавательные экономические статьи, 2015. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://blog.abbcapital.com/mezhdunarodnye-finansovye-organizatsii/>

13. Лазарева М.О. Глобализации рынка капитала, регулирование финансовых потоков в современных условиях и последствия этих процессов / М. О. Лазарева // Всероссийский журнал научных публикаций. – 2011. – С. 62 - 64.

14. Зверяков М. І. Глобалізація і деіндустріалізація: зміст, суперечності та способи їх розв'язання / М. І. Зверяков // Економіка України. – 2017. – № 11. – С. 3-16.

15. Материал из Википедии – свободной энциклопедии / БРИКС, 2017. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://ru.wikipedia.org/wiki/БРИКС>.

16. Перспективы международного промышленного сотрудничества стран БРИКС в области металлургии: Вестник «ЮНИДО в России». – 2015. – № 9. [Электронный ресурс] Режим доступа: <http://www.unido-russia.ru/archive/>

17. Соглашение о создании Содружества Независимых Государств: Совет глав государств СНГ от 08.12.1991 – [Электронный ресурс] Режим доступа: <http://cis.minsk.by/page.php?id=176>

18. Михайлова Я. В. Интеграционные объединения на постсоветском пространстве // Молодой ученый. – 2015. – №3. – С. 454-456. – URL <https://moluch.ru/archive/83/15235/>

19. Евразийское экономическое сообщество // 2016 г. – [Электронный ресурс]. Режим доступа: https://ru.wikipedia.org/wiki/Евразийское_экономическое_сообщество#Значимость_сообщества.

20. Тарасова Т.Г., Костюкова О.И. Мировая экономика / Учебный материал для студентов / Т. Г. Тарасова, О. И. Костюкова // 2002. – С. 29 - 31.

21. Щербанин Ю.А., Мировая экономика / Учебный материал для студентов / Ю. А. Щербанин // 2006. – С. 315.

22. Осипова Ю. М., Бабурина С. Н., Белоліпецкого В. Г., Зотовой Е.С. Экономическая теория на пороге XXI века / Глобальная экономика / Под ред. – Юристь, 2003. – С. 992 с.
23. Зверяков М.І., Жданова Л.Л., Шараг О.С. Нова індустріалізація як модель економічного розвитку України. – О.:Атлант, 2017. - 296 с.
24. Світові фінанси: сучасні тенденції та перспективи розвитку: монографія / О.І.Рогач, О.В.Сніжко, З.О.Луцишин та ін.; за заг. ред. О.І. Рогача. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2013. – С. 11.
25. Patnaik P. Globalization of Capital and the Theory of Imperialism /Prabhat Patnaik // Globalization and Economy. Vol. 2. Globalizing Finance and the New Economy / Ed. by P. James, H. Patomaki. — LosAngeles: Sage publications, 2007 (Central currents in globalization). – P. 28 – 29.
26. Kotz D.M. Neoliberalism and Financialization / David M. Kotz.March 29, 2008. This paper was written for a conference in honor of Jane D'Arista at the Political Economy Research Institute, University of Massachusetts Amherst, May 2-3, 2008. – 21 p.
27. Білорус О.Г. Гіперфінансіалізація світової економіки та її глобальні проблеми й наслідки / О.Г. Білорус // Фінанси України. – 2014. – № 10. – С. 25–26
28. Грищенко Т.В. Вплив фінансіалізації економіки на функціонування граничних ринків капіталу / Т.В. Грищенко, Г.В. Анзіна // Проблеми економіки. – 2015. — № 1. – С. 20
29. Бьюкенен Д. М., Масгрейв Р.А. Суспільні фінанси і суспільний вибір: два протилежних бачення держави / Пер. з англ. – К.: Академія, 2004. – С. 175.
30. Колодко Г. Мир в движении / Пер. с польск. – М.: Магистр, 2009. – 575 с.
31. Гусев К.Н., Масленников А.А. Долговой кризис в Европе: причины и последствия // Деньги и кредит. – 2011. – №12. – С. 58 – 61.
32. Міграція в Україні. Факти і цифри [Електронний ресурс]// Міжнародна організація з міграції (МОМ). Представництво в Україні. – Режим доступу: http://iom.org.ua/ua/pdf/Facts&Figures_b5_ua_f.pdf.

33. К. Подберезный. – Режим доступу: <http://www.capital.ua/ru/publication/18509-indeks-urovnya-globalizatsii-stranmirakof-index-of-globalization>.
34. Ковальова Г.П. Україна у світових глобалізаційних процесах : виклики і відповіді – С. 234.
35. Самойлов О.Ф. Місце України у світових глобальних процесах / О.Ф. Самойлов // Проблеми міжнародних відносин: Зб. наук. пр. – К.: КиМУ, 2011. – Вип. 3. – С. 112 - 122.
36. Moisés Naím. Five Wars of Globalization. [Електронний ресурс] / Naím Moisés. – Режим доступу: <http://foreignpolicy.com/2009/11/03/fivewars-of-globalization>.
37. Манзя М.В. Соціальний вимір глобалізації / М. В. Манзя // Гуманітарний вісник ЗДІА. – 2008. – Вип. 32. – С. 196 – 209.
38. Кіпень В. П. Міграційний потенціал України/ В. П. Кіпень, М. В. Авксентьев. – Донецьк: Східний видавничий дім, 2011. – 112 с.
39. Подберезный К. – Режим доступу: <http://www.capital.ua/ru/publication/18509-indeks-urovnya-globalizatsii-stranmirakof-index-of-globalization>.
40. Жадан О. В. Феномен глобалізації як соціально-економічна проблема [Електронний ресурс] / О. В. Жадан. – Режим доступу: <chromeextension://ecnpflgnajanjnkcmbrancdjoidceilk/http://www.kbuapa.kharkov.ua/ebook/db/2012-1/doc/4/02.pdf>. – 11 с.
41. Ботвіна Н. О. Вплив глобалізаційних та інтеграційних процесів на економічну безпеку України / Н. О. Ботвіна // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет. – Тернопіль. : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2014. – Том 16. – № 1. – С. 28-33.

42. Косик Я. В, Чигирин О. Ю. Глобалізація як закономірність розвитку сучасної економіки України / Я. В. Косик, О. Ю. Чигирин // Механізм регулювання економіки. – 2011. – № 2. – С. 191 – 196.
43. Україна и глобализация. Режим доступа: <http://novostiua.net/analitica/37024-ukraina-i-globalizaciya.html>
44. Крикуненко И. Место Украины в мировых рейтингах: от бизнеса до счастья (инфографика) режим доступа: <https://www.segodnya.ua/lifestyle/fun/nashe-mesto-v-mirovyh-reytingah-infografika-684681.html>
45. Зверяков М. И. Уроки рыночной трансформации в Украине / М. И.Зверяков // Экономика Украины. – 2016. - № 8. – С. 7-25.
46. Унковская Т. Как Украине вырваться из ловушки бедности. Газета «Зеркало недели. Украина» №6, 19 февраля 2016 [Электронный ресурс] http://gazeta.zn.ua/article/print/macrolevel/kak-ukraine-vyrvatsya-iz-lovushki-bednosti-_.html
47. Унковская Т. Новая экономическая стратегия для Украины. Газета «Зеркало недели. Украина» 25.02.2017 г. [Электронный ресурс] http://gazeta.zn.ua/article/print/macrolevel/novaya-ekonomicheskaya-strategiya-dlya-ukrainy-_.html
48. Райнерт Э. Не делайте то, что вам говорят делать американцы, а делайте то, что американцы делали сами // Интервью, 2017. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.capital.ua/ru/publication/86606-erik-raynert-ne-delayte-to-chto-vam-govoryat-delat-amerikantsy-a-delayte-to-chto-amerikantsy-delali-sami>